

Tavi denevér. (*Myotis dasicnemis*). Topál Gy. felv.

Helmut Frank

MEGÉRZIK-E ELŐRE A DENEVÉREK AZ IDŐJÁRÁS VÁLTOZÁSAIT?

Helmut Frank, Laichingen ismertetésre kerülő cikke a Die Natur c. folyóirat 1961. évi 34. sz. füzetében jelent meg „Spüren Fledermäuse Witterungsumstürze im voraus?“ címmel.

A Laichingeni Barlangkutató Csoport évek óta foglalkozik a denevérek rendszeres megfigyelésével. Legutóbb — dr. W. Issel vezetésével — érdekes összefüggéseket állapítottak meg a denevérek vándorlása és az időjárás változása között.

Hogy miért telelnek át a barlangokban a denevérek, és hogy miért merülnek téli álomba, az régóta ismeretes mindenki előtt. Tudjuk, hogy éjjel repülő rovarokkal táplálkoznak, de ezek az első fagynál eltűnnek, s így a táplálék nélkül maradt denevérek is felkeresik téli alvóhelyüket.

A téli és nyári tartózkodási helyük fajta szerint közelebb, illetve távolabb esik. Így az egérfülű denevér, a délnémetországi megfigyelések szerint mintegy 150, a kis patkósorrú denevér pedig a nyári tartózkodástól alig 10 km-nyire választja ki téli nyugvóhelyét. A téli álm tartama az időjárástól függ, de változik fajok szerint is. Dél-Németországban is vannak olyan denevérek, amelyek nem barlangban, hanem odvas fában, vagy romos épületekben telelnek át.

Helmut Frank, a Német Barlangkutató Szövetség elnökhelyettese, a denevérek lelkes kutatója megfigyelte; hogy enyhe télen a denevérek szívesen telepedtek meg barlangok bejáratának közelében, de egy hirtelen hidegbetörést, hőmérsékletcsökkenést már napokkal előbb megéreztek, és olyankor heljebb repültek, anélkül, hogy igazán felébredtek volna.

1956 — 57 — 58. telén bejárta Szlovénia barlangjait szlovén barlang-biológusok kíséretében. 1956. telén a St. Kanzian-barlangban nagy csapat Minop-

terus schreibersi vándorlását figyelte meg. Pár napra rá erős lehülés következett be. A denevérek a Reka-barlangban levő szokott alvóhelyükről a váratlan erős hideg betörését megelőzően a barlangrendszer egy távoli részébe, a viszonylag meleg 11,2°C-os ún. Csendes-barlangba települtek át.

Egyes fajok téli alvóhelyét nem sikerült megfigyelni. Lehet, hogy délebbre húzódtak, talán egészen a tenger mellé, ahol a téli álmukat is egészen rövidre szabják, illetve el is hagyják, mivel ott eleséget találnak. Talált olyan barlangot is, ahol nyáron 5000 darabra becsülte az ott lakozó denevérek számát, télen viszont ezeknek a denevéreknek hűlt helyét találta, csak a nagy guánó csomók jelezték, hogy ott denevérek tanyáztak. Az Isonzó völgyében egy barlangban kb. 6 m³-es guánókúpot találtak, de csak pár állatot sikerült felfedezniük. Ide is csak a nyári nagy melegben húzódtak be a denevérek.

A számos megfigyelés alapján el kell fogadnunk azt a megállapítást, hogy a kis állatok a modern ember honyolult meteorológiai műszereit megelőzően „megérik” a várható időjárás-változást, és ha az számukra veszélyt jelent, ösztönösen védekeznek ellene. De vajon hogyan működik a kis denevérek számukra még ismeretlen „meteorológiai berendezése”?

A címbe felvetett kérdésre a választ már megkaptuk, de ez egy újabb miért kérdéshez vezetett. A szorgalmas denevérkutatók valószínűleg ennek a nyitját is megoldják...

(A kivonatolt ismertetést összeállította: Maár Lóré)